

Nacionalna strategija Republike Slovenije za vstop v NATO

Februar 1998

KAZALO

1 RAZLOGI ZA VKLJUČEVANJE REPUBLIKE SLOVENIJE V SEVERNOATLANTSKO ZVEZO (NATO)	2
2 EVROPSKA VARNOSTNA ARHITEKTURA	4
2.1 ORGANIZACIJA ZA VARNOST IN SODELOVANJE V EVROPI - OVSE	4
2.2 ZAHODNOEVROPSKA UNIJA - ZEU	
2.3 SKUPNA ZUNANJA IN VARNOSTNA POLITIKA EU	6
3 NATO IN REPUBLIKA SLOVENIJA	8
3.1 NATO - SEVERNOATLANTSKA ZVEZA	8
3.2 RAZVOJ ODNOSOV MED REPUBLIKO SLOVENIJO IN NATOM	10
3.3 PARLAMENTARNA DEJAVNOST REPUBLIKE SLOVENIJE	12
3.4 POSLEDICE ČLANSTVA	13
4 STRATEŠKO DELOVANJE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA VSTOP V NATO 1998- 1999	14
4.1 ZUNANJEPOLITIČNO DELOVANJE	15
4.2 DELOVANJE ZNOTRAJ DRŽAVNIH INSTITUCIJ	16
4.3 SLOVENSKA VOJSKA	16
4.4 DOSEGANJE POVEZLJIVOSTI SLOVENSKE VOJSKE	16
4.5 GOSPODARSKI VIDIKI VČLANITVE V NATO IN RAZVOJ OBRAMBNEGA INDUSTRIJSKEGA SODELOVANJA Z DRŽAVAMI ČLANICAMI NATA	16
4.6 DEJAVNOSTI NA PODROČJU OBVEŠČANJA	17
4.7 ORGANIZACIJA NA VLADNI RAVNI	17
4.8 FINANČNI IN DRUGI VIRI	17

1 RAZLOGI ZA VKLJUČEVANJE REPUBLIKE SLOVENIJE V SEVERNOATLANTSKO ZVEZO

Pri uresničevanju zunanjepolitičnih in varnostnih prednostnih nalog Republike Slovenije izhajamo iz tistih vrednot, interesov in ciljev, ki so temelj in hkrati gibalno razvoja slovenskega naroda in slovenske države ter hkrati določajo njen položaj v mednarodni skupnosti. Med najpomembnejšimi vrednotami je potreba poudariti naslednje:

- mir in varnost državljanov,
- ozemeljska celovitost in suverenost države,
- pravna in demokratična ureditev države,
- varstvo človekovih pravic in manjšin,
- blaginja posameznika in družbe.

Izhajajoč iz temeljnih vrednot in dolgoročnih interesov so glavni cilji zunanje politike Republike Slovenije zlasti:

- utrjevanje mednarodnega položaja naše države,
- stabilni in dobri sosedski odnosi z vsemi državami, ki nas neposredno obkrožajo,
- polnopravno članstvo v Evropski uniji,
- polnopravno članstvo v Natu in ZEU,
- dejavna vloga v OZN, OVSE, WTO, Cefti, Efti,
- tesnejše sodelovanje z državami Srednje Evrope v okviru SEP in v okviru trilaterale (Italija, Slovenija, Madžarska) in
- krepitev gospodarskega sodelovanja.

S polnopravnim članstvom v OZN, nestalnim članstvom v VS OZN v obdobju 1998-1999, Svetu Evrope, OVSE, CEFTI, s pridruženim članstvom v EU, pridruženim partnerstvom v ZEU, s statusom države podpisnice sporazuma Partnerstva za mir in EAPS v okviru Nata ter s članstvom v najpomembnejših mednarodnih gospodarskih in finančnih organizacijah Republika Slovenija dejavno sodeluje pri reševanju mednarodnih vprašanj, kot so mednarodna varnost, razorožitev, operacije za vzdrževanje miru, varstvo narodnih manjšin, zagotavljanje človekovih pravic itd.

Strateško pomemben interes Slovenije je vzpostavljanje takšnih meddržavnih odnosov, ki temeljijo na medsebojnem zaupanju in intenzivnem vsestranskem političnem, varnostnem, obrambnem, gospodarskem, znanstvenem, informativnem in drugem sodelovanju.

V tem smislu je polnopravno članstvo v Severnoatlantski zvezi strateški cilj Republike Slovenije. Po osamosvojitvi je Slovenija svojo tovrstno usmeritev dejavno uresničevala s postopno graditvijo institucionalnih odnosov z Natom, s ciljem da postane polnopravna članica te najpomembnejše evropske in čezatlantske organizacije kolektivne varnosti. Iz tega izhajajoče osnove so:

- Članstvo Republike Slovenije v Natu bo okrepilo varnost Republike Slovenije in prispevalo k njenemu dolgoročnemu razvoju. Članstvo v Natu ima pomembne in obsežne posledice, ki zajemajo zunanjepolitične, varnostno-vojaške, gospodarske znanstvene, raziskovalne, tehnične, organizacijske in druge vidike.

Prihodnje članstvo v Natu pomeni :

- umestitev Republike Slovenije v politični in varnostni okvir najrazvitejših zahodnoevropskih držav in držav Severne Amerike;
- pospeševanje družbenega in gospodarskega razvoja in sodelovanja Slovenije z državami članicami Nata;
- okrepitev ugleda, prepoznavnega mednarodnega položaja, pogajalske moči ter utrditev varnostnega in mednarodnopravnega položaja Slovenije v Evropi in svetu;
- utrditev mednarodne identitete Slovenije kot demokratične, miroljubne in v povezovalne procese usmerjene države.

Temeljno zunanjepolitično in nacionalnovarnostno prednostno nalogo in interes Republike Slovenije predstavlja vključitev v Nato. Ob nedvomnem pomenu in vlogi vseh organizacij, ki sestavljajo sedanjo evropsko varnostno arhitekturo, se bo slovenski nacionalnovarnostni interes najoptimalneje uresničeval in zagotavljal s polnopravnim članstvom v Natu.

V obstoječi evropski varnostni arhitekturi je Nato edina operativno sposobna organizacija kolektivne varnosti. Vloga in pomen Nata nista samo v tem, da je politična in vojaška zveza demokratičnih evropskih in dveh čezatlantskih držav, ki svojim članicam daje kolektivna varnostna zagotovila, temveč vedno bolj postaja tudi organizacija, ki prevzema odgovornost za zagotavljanje varnosti in stabilnosti v Evropi, posebej v tistem delu Evrope izven ozemlja držav Nata ("out of area"), na katerega neposredno meji.

Ustavitev najhujših in najbolj krvavih spopadov po drugi svetovni vojni v Evropi, v dokaj neposredni soseščini Slovenije - v Bosni in Hercegovini - je omogočilo šele vojaško posredovanje zveze Nato in znotraj nje prevladujoča in odločilna vloga ZDA.

Z gotovostjo je mogoče napovedati, da bo takšno vlogo Nato imel tudi v prihodnje. To potrjujejo tudi ocene, po katerih bodo najrazvitejše evropske države šele v obdobju približno desetih let organizacijsko, tehnično in logistično usposobljene za izvajanje zahtevnih operacij izven ozemlja Nata ("out of area operation").

S tega so slovenska prizadevanja za čim prejšnjo vključitev v trenutno edino operativno sposobno organizacijo kolektivne varnosti v Evropi kot ena izmed prednostnih nalog zunanje politike logična, smiselna in razumljiva.

Takšna prizadevanja Slovenije ne narekujejo in določajo samo navedena dejstva, ampak tudi relativna bližina Slovenije, ki trenutno sicer ni neposredno vojaško ogrožena, na eni izmed potencialnih kriznih točk oziroma območij nestabilnosti v Evropi.

Povabila trem državam Srednje Evrope (Češki, Madžarski in Poljski) v Madridu julija 1997 pomenijo četrto dosedanje širitev Nata. Madridska deklaracija v 8. členu navaja, da ostajajo Natova vrata nadalje odprta ter da bo Nato ob svoji 50. obletnici, aprila 1999, ponovno obravnaval in proučil proces širitve. Med drugim dokument poimensko navaja Slovenijo kot državo, ki je dosegla pomemben napredek na področjih, ki se štejejo med merila za članstvo v Severnoatlantski zvezi. Na decembrskem zasedanju Severnoatlantskega sveta so države članice ponovno potrdile vsebino omenjenega člena.

Menimo, da obstajajo tehtni razlogi za pričakovanje, da v letu 1999 oziroma kasneje, ob novih vabilih k včlanitvi, Nato povabi tudi Republiko Slovenijo. O tem, katere države utegnejo oblikovati naslednjo morebitno skupino za širitev Nata oziroma ali bo Nato pripravljen sprejemati tudi nove članice posamično, stališče Nata še ni izoblikovano.

Ob širših mednarodnih političnih in varnostnih vidikih ter posledicah vključevanja treh lani povabljenih držav v Nato je ključnega pomena za verodostojnost in uresničljivost naše kandidature predvsem nadaljnje izpolnjevanje zahtevanih meril za članstvo, prilagajanje standardom Nata ter dejavna in konstruktivna vloga Slovenije v mednarodnih odnosih, še posebej v našem sosedstvu ter v Jugovzhodni Evropi.

2. EVROPSKA VARNOSTNA ARHITEKTURA

Razvoj evropske varnostne arhitekture v zadnjih letih na eni strani opredeljujejo izredna razvojna dinamika, pozitivni dosežki, poglobljanje odnosov med obstoječimi varnostnimi organizacijami in poskusi razčlenitve medsebojnih odnosov in razmerij v delitvi dela ter na drugi strani izbruhi regionalnih konfliktov, ki jih z uporabo obstoječih mehanizmov ni bilo mogoče preprečiti ali razrešiti. Evropsko varnostno arhitekturo tako ob izraziti dinamiki, razvojnosti in prilagajanju označuje tudi protislovni razpon, ki bi ga lahko označili "od Maastrichta do Sarajeva".

V obstoječi evropski varnostni arhitekturi, v kateri mednarodne varnostne organizacije (Nato, ZEU, OVSE) praviloma na vsakem svojem plenarnem zasedanju skušajo razčleniti in poglobiti medsebojno sodelovanje in povezovanje, OVSE ostaja organizacija kooperativne varnosti z zelo pomembno vlogo pri izvajanju in zagotavljanju medsebojne preglednosti (in primerljivosti) na področju vojaških zadev, na področju krepitve varnosti in zaupanja, preventivne diplomacije, zgodnjega opozarjanja na morebitne izbruhe konfliktov ter pri postkonfliktnem delovanju. ZEU kot v sedanosti še ne popolnoma integrirani oboroženi del EU in kot evropski steber Nata ni ustrezno vojaško usposobljena in opremljena za delovanje pri zagotavljanju kolektivne varnosti, ima pa tudi zelo skromne možnosti za vodenje zahtevnejših samostojnih operacij zunaj ozemlja članic brez sodelovanja Nata. ZEU je v sedanosti pri vsakršnem pomembnejšem vojaškem mednarodnem delovanju praktično odvisna od razpoložljivih sil, infrastrukture in logistike zveze Nato. V okviru evropske varnostne arhitekture se v zadnjih letih krepi pomen skupne zunanje in varnostne politike Evropske unije.

2.1 Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi - OVSE

Organizacija za varnost in sodelovanje je pod imenom Konferenca o varnosti in sodelovanju (KVSE) v temelju predstavljala multilateralni forum za dialog in pogajanja med Zahodom in Vzhodom. Od 1975 do 1990 je OVSE delovala na ravni konferenc. Pariški vrh 1990 označuje njeno institucionalizacijo, ki ji je botroval evropski razvoj po razpadu bipolarnosti. Sprememba varnostnih razmerij v Evropi v devetdesetih je botrovala temeljitim spremembam tudi v okviru OVSE. Danes OVSE sestavlja 54 držav vključno z ZDA, Kanado, evropskimi državami ter nekdanjo SZ. Republika Slovenija je sodelujoča država od leta 1992.

OVSE je s svojimi mehanizmi dosegla pomemben razvoj na področju preglednosti nad oborožitvijo, pri ukrepih za krepitev varnosti in zaupanja. Najpomembnejši obstoječi sporazum, ki omejuje številčni obseg konvencionalnih sil in najpomembnejših tipov oborožitve, imenovan Sporazum o konvencionalnih silah v Evropi (CFE), ki velja tako za države nekdanjega Varšavskega pakta in države članice Nato, je nastal prav v okviru OVSE. Vloga OVSE se je pomembno okrepila z ustanovami, mehanizmi in področji dela, kot so Center za preprečevanje konfliktov, Varnostni forum, komisar za manjšine, opazovalne misije OVSE za volitve, nadziranje premirij, varstvo manjšin, zgodnje opozarjanje na konflikte, preprečevanje konfliktov - preventivna diplomacija, krizno upravljanje itd.

Slovenija meni, da prednostne naloge razvoja OVSE v nadaljnjem razvoju ostajajo:

- utrjevanje skupnih vrednot in vzpostavitev civilnih struktur,
- preprečevanje lokalnih konfliktov, obnova stabilnosti in doseganje miru na kriznih področjih,
- preseganje dejanskih in občutenih varnostnih primanjkljajev (neuravnoveženosti) in izogibanje ustvarjanju novih delitev s spodbujanjem kooperativnega sistema varnosti.

V okviru OVSE se pojavljajo razmišljanja o izdelavi "bele knjige" oziroma Listine o evropski varnosti, ki bi v prihodnjem razvoju celovito opredelila in razčlenila sistem evropske varnosti in medsebojnih razmerij in oblik sodelovanja med evropskimi varnostnimi organizacijami. Takšna projekcija ostaja srednjeročna in dolgoročna naloga pri razvoju vseevropske varnosti.

Republika Slovenija ima do navedenega naslednja stališča:

- Razprava o evropskem varnostnem modelu in v zvezi s tem o možni Listini evropske varnosti je del celotnih evropskih povezovalnih prizadevanj. Tempo širitve EU oz. Nata narekuje tudi tempo dela

pri oblikovanju varnostnega modela, oziroma pri pripravi Listine o evropski varnosti. Novi varnostni model oz. Listina o evropski varnosti mora v skladu z novo realnostjo v Evropi prispevati k intenzivnejšemu operativnemu sodelovanju med mednarodnimi organizacijami v posameznih primerih preprečevanja ali razreševanja kriz.

- V okviru kooperativne varnosti je najprimerneje zagotavljati stabilnost s spoštovanjem načel OVSE in z izpolnjevanjem sprejetih obveznosti v okviru OVSE. Pri tem je treba vedno bolj izhajati iz načela, da je demokratičnost vsake članice OVSE v interesu vseh članic in njihovih državljanov in da je zato dolžnost OVSE pomagati tem državam, dolžnost držav pa sprejeti tako pomoč.
- Prihodnja Listina o evropski varnosti bi morala biti sredstvo kooperativne varnosti in kot taka politične in ne pravne narave. Uokviriti bi morala koncept prostora OVSE kot nedeljive varnosti. Listina bi lahko zarisala splošni okvir in smer skupnih prizadevanj OVSE na področju celovite kooperativne varnosti, vendar bi v tem okviru morala prožno zagotavljati svobodo akcije držav članic OVSE ter njihovih organizacij in institucij.
- Listina naj spodbuja sodelovanje v Evropi, vključno z razvojem in širitvijo članstva v EU in Natu. Države morajo imeti pravico do svobodne izbire svojih varnostnih povezav, vendar svoje varnosti ne smejo krepiti na račun varnosti drugih držav.
- Okrepi naj sposobnost odzivanja OVSE na področju zgodnjega opozarjanja, preprečevanja kriz, reševanja kriz in postkonfliktnega delovanja.
- Poudarek Listine naj bo tudi na področju krepitve stabilnosti s pomočjo nadzora oboroževanja, razorožitve, ukrepov za vzpostavitev zaupanja in varnosti ter še posebej s pomočjo krepitve izvajanja uresničevanja kodeksa etike o politično-vojaških vidikih varnosti oziroma s krepitvijo demokratičnega civilnega nadzora nad oboroženimi silami.

2.2 Zahodnoevropska unija - ZEU

ZEU je del nove evropske varnostne arhitekture in integralni del procesa evropskega združevanja, postaja pa tudi steber varnostno-obrambne razsežnosti EU. Ima 10 polnopravnih članic, 5 opazovalk, 3 države imajo status pridruženih članic, deset držav, med njimi Slovenija, pa ima status pridruženih partneric.

Na zasedanju NAC v Berlinu junija 1996 je bilo redefinirano sodelovanje med Natom in ZEU. Eden od treh temeljnih ciljev Nata, namenjenih izpolnjevanju nalog Zveze, je razvoj evropske varnostne in obrambne identitete (ESDI). Bistven element v razvoju ESDI je sodelovanje Nata in ZEU pri operacijah pod vodstvom ZEU.

S tem je povezan koncept večnamenskih kombiniranih enot - CJTF (Combined Joint Task Force). Te enote bodo na voljo tudi ZEU, če se bo seveda tako odločila. ZEU lahko na podlagi odločitve o sodelovanju med Natom in ZEU vodi samostojne operacije z uporabo Natove infrastrukture ob ob predhodni odobritvi NAC. Takšne samostojne operacije ZEU potekajo pod vodstvom namestnika poveljnika zavezniških sil Nata v Evropi. V okviru medvladne konference potekajo pogovori tudi o tem, kako ZEU vključiti v EU, da bi lahko postala nekakšna "oborožena pest" EU. ZEU naj bi tudi izvajala odločitve, sprejete v okviru CFSP (skupna zunanja in varnostna politika) in tako okrepila ta steber Maastrichtskega sporazuma.

Pridružene partnerice, med njimi Slovenija, od novembra 1997 lahko sodelujejo tudi na določenih zasedanjih delovne skupine za oborožitev v ZEU (WEAG). Tako bodo države Srednje in Vzhodne Evrope vključene v delo WEAG še pred dejansko vključitvijo v EU in Nato.

ZEU kot svoje prednostne naloge v prihodnje poudarja zlasti:

- tesnejšo institucionalno povezavo in praktično sodelovanje z EU, v zvezi s tem povečana prizadevanja za večjo evropsko odgovornost pri varnostnih in obrambnih vprašanjih;
- nadaljnjo institucionalno povezavo z Natom na temelju ministrskih deklaracij ZEU in Nata, sprejetih v Birminghamu, Berlinu in Bruslju;
- nadaljnjo krepitev vojaške sposobnosti ZEU za morebitne prihodnje samostojne operacije;
- iskanje možnih področij sodelovanja s t. i. tretjimi državami (Rusijo, Ukrajino, Ciprom, afriškimi, sredozemskimi državami, dolgoročneje pa z državami SND, Makedonijo itd.).

Slovenija zastopa v zvezi z nadaljnjim razvojem te organizacije v stikih z ZEU naslednja stališča:

- Velik pomen pripisujemo vključitvi držav v prehodu v zahodne varnostne strukture, saj se bo na ta način povečala možnost njihovega dejavnejšega sodelovanja ob novih varnostnih izzivih.
- Ugodno ocenjujemo operacijo MAPE II v Albaniji, ki jo prvič v zgodovini tovrstnih operacij vodi ZEU. V njej sodelujejo tudi slovenski predstavniki. Na ta način skuša Slovenija po svojih močeh prispevati in dejavno sodelovati pri zagotavljanju varnosti v JV Evropi. Pozdravljamo in podpiramo intenziviranje sodelovanja ZEU v rekonstrukciji albanskih institucij v sodelovanju z albansko vlado ter z namenom, da se zagotovita varnost in stabilnost v Albaniji.
- Podpiramo nadaljnjo ureditev odnosov med ZEU in EU ter odpravo morebitnih nejasnosti. Pri tem se zavzemamo za čim ustrežnejšo razporeditev področij, nalog in delitve dela v trikotniku Nato - OVSE - ZEU.
- Menimo, da bi pridružene partnerice ZEU morale biti po svojem statusu primerljive in izenačene s statusom pridruženih opazovalk v ZEU. To bi tudi olajšalo sodelovanje pridruženih partnericv morebitnih operacijah ZEU.

2.3 Skupna zunanja in varnostna politika EU

Evropsko politično sodelovanje sega v leto 1970, ko se je takrat šest držav članic Evropske skupnosti odločilo, da postopoma vzpostavijo medsebojno politično sodelovanje na področju zunanje politike. Do pogodbe o Evropski uniji je usklajevanje med državami članicami potekalo v okviru evropskega političnega sodelovanja v obliki rednih posvetovanj med zunanjimi ministri. Namen sodelovanja je bil izboljšati usklajevanje zunanjepolitičnih vprašanj med državami članicami, približati stališča in najti skupni pristop k vprašanju skupnega interesa. Skupna zunanja in varnostna politika Evropske unije je bila formalno institucionalizirana v drugem stebru Maastrichtskega sporazuma.

Politične krize zadnjih let (zalivska vojna, vojne v nekdanji Jugoslaviji, razpad Sovjetske zveze) so pokazale, da evropsko politično sodelovanje ni zadosten mehanizem, ki bi zagotovil, da bi Evropska unija nastopala na mednarodnem prizorišču enotno in s težo, ki jo ima kot gospodarska in trgovska sila. Krepitev SZVP je eden ključnih elementov pri izvajanju koherentne in učinkovite zunanje, varnostne, gospodarske razvojne politike Unije. Cilj Unije je razširiti dosedanje pridobitve na gospodarskem in političnem področju na nove države članice, kar bo pomembno prispevalo k miru, demokraciji in varstvu človekovih pravic in vrednot.

Širitev Unije bo spremenila geopolitični položaj Unije in jo približala kriznim območjem Vzhodne in Jugovzhodne Evrope. Evropska unija vztraja, da se dvostranski spori in problemi narodnih in etničnih manjšin rešijo pred samo širitvijo in se tako zagotovi varnost razširjene Evropske unije.

Kljub temu da je razvoj Evropske unije in Nata avtonomen proces, obstajajo med njima pomembne povezave, posebej še po ministrskem sestanku Nata 1996 v Berlinu, kjer je bil dosežen dogovor o ustanovitvi evropske varnostne in obrambne identitete v okviru atlantskega zavezništva.

Pridružitveni sporazum, podpisan med RS in EU, izrecno ne govori o skupni zunanji ali varnostni politiki, pač pa se vprašanju sodelovanja na teh področjih posečajo nekateri deli preambule:

- zavezanost pogodbenic načelom in določbam OVSE;
- njegova pomembnost za vzpostavitev takega sistema stabilnosti v Evropi, ki temelji na sodelovanju in za katerega je Skupnost eden glavnih temeljev;
- izraža željo, da se vzpostavi redni politični dialog o dvostranskih in multilateralnih zadevah skupnega interesa, in
- priznava prispevek Pakta o stabilnosti pri pospeševanju stabilnosti in dobrih sosedskih odnosov ter potrjuje odločenost za skupno delovanje pri uresničevanju te pobude.

Kot podlago notranje in zunanje politike in bistvene elemente tega sporazuma v 2. členu Pridružitveni sporazum ponovno navaja načela Splošne deklaracije o človekovih pravicah, Helsinške sklepne listine ter Pariške listine za Novo Evropo.

Najpomembnejši v tej zvezi je 4. člen, ki govori o razvijanju in krepitvi političnega dialoga med EU in Slovenijo. Njegov namen je predvsem spodbujati:

- pospešeno zблиževanje stališč pogodbenic do mednarodnih vprašanj in zlasti do tistih zadev, ki bi lahko bistveno vplivale na pogodbenice;
- boljše sodelovanje na področjih skupne zunanje in varnostne politike EU;
- skupne poglede na varnost in stabilnost v Evropi.

Osrednjega pomena je pri tem s Pridružitvenim sporazumom ustanovljeni Pridružitveni svet, v okviru katerega bo na ministrski ravni potekal politični dialog o zadevah, ki bi mu jih pogodbenice želele predložiti v obravnavo.

Slovenija je s Pridružitvenim sporazumom vključena tudi v krog držav, ki prejemajo redne informacije o dejavnostih v okviru skupne zunanje in varnostne politike.

3. NATO IN REPUBLIKA SLOVENIJA

3.1. NATO - SEVERNOATLANTSKA ZVEZA

Organizacija severnoatlantskega sporazuma oziroma Severnoatlantska zveza - Nato je bila formalno ustanovljena s podpisom Washingtonskega sporazuma 4. aprila 1949.

Trenutno ima Nato 16 članic: Belgija, Danska, Francija (ki ne sodeluje v vojaških strukturah), Grčija, Islandija, Italija, Kanada, Luksemburg, Nemčija, Nizozemska, Norveška, Portugalska, Španija, Turčija, ZDA, Velika Britanija. 28 držav, med njimi tudi Slovenija, sodeluje z Natom v okviru Evroatlantskega partnerskega sveta in programa Partnerstvo za mir (PZM).

Nato povezuje države, ki se zavzemajo za skupno zagotavljanje miru in obrambe na podlagi politične solidarnosti in ustreznih vojaških zmogljivosti z odvracanjem kot tudi obrambo v primeru napada. Države članice ohranjajo svojo suverenost in neodvisnost. V skladu z 51. členom Ustanovne listine OZN, ki dopušča pravico do individualne in kolektivne obrambe, je Nato združenje neodvisnih držav, ki so se povezale z namenom, da ohranjajo svojo varnost s pomočjo vzajemnih varnostnih zagotovil in na podlagi stabilnih političnih odnosov s svojimi zavezniki. Nato je forum, v okviru katerega države izmenjujejo poglede in stališča do vseh varnostnih vprašanj na področju varnosti in soglasno sprejemajo odločitve. Nato pomeni tudi ustrezno infrastrukturo, sistem in povezave ter sodelovanje na političnem, vojaškem, gospodarskem, znanstvenem in drugih področjih.

Glavni in bistveni cilj te organizacije je varovati svobodo in tako zagotavljati varnost vsem svojim članicam tako s političnimi kot po potrebi tudi z vojaškimi sredstvi na podlagi načel Listine OZN. Organizacija predstavlja in praktično potrjuje učinkovitost kolektivnih prizadevanj svojih članic in tudi potrjuje vitalnost opredeljenih skupnih interesov.

Težišče Severnoatlantske pogodbe je v 5. členu, ki določa, "da bi bil napad na eno ali več članic napad na vse in da bi v tem primeru uporabili vse možnosti, ki jih za individualno in kolektivno obrambo predvideva 51. člen Ustanovne listine ZN".

Konec bipolarnosti v Evropi, prenehanje hladne vojne, razpustitev Varšavskega pakta, kolaps vzhodnoevropske družbene in politične ureditve, padec totalitarnih režimov v Evropi, združitve Nemčij, razpad Sovjetske zveze in nastajanje novih držav na ozemlju Vzhodne Evrope so dejavniki in procesi, ki so vplivali tudi na redefiniranje vloge Nata. Temeljni cilj Nata, torej varovanje skupnih vrednot držav članic, varovanje svobode in varnosti držav članic z vsemi političnimi in vojaškimi sredstvi, ostaja isti. Je pa Nato v novem geopolitičnem zemljevidu v Evropi spremenil in redefiniral načine za doseg tega temeljnega cilja.

S prilagajanjem novonastalim odnosom v Evropi, po razpadu bipolarnosti se Nato vse bolj ukvarja tudi z razreševanjem kriz zunaj ozemlja držav članic kot tudi z aktivnim dialogom in sodelovanjem z drugimi državami tako na področju politično-varnostnega sodelovanja, prizadevanja za graditev evropske varnostne arhitekture kot tudi na področjih, kot sta zmanjševanje oborožitve in razorožitev.

Na Spremembe v Evropi se je Nato odzval tudi z ustanovitvijo Severnoatlantskega sveta za sodelovanje (NACC), katerega članice so postale države nekdanjega Varšavskega pakta, ter s programom sodelovanja Nata z državami članicami NACC in z drugimi državami članicami OVSE (KVSE), ki so ga poimenovali Partnerstvo za mir.

Partnerstvo za mir je ponudilo sistem dvostranskih odnosov med Natom in državami partnericami. V primerjavi s sodelovanjem v okviru NACC je pomenilo bistveno višjo raven odnosov, ki ni omejena le na posvetovalno raven. Vendar pa Partnerstvo za mir državam partnericam ne daje nobenih

varnostnih jamstev, razen možnosti političnega posvetovanja ob morebitnih oboroženih ali podobnih konfliktih.

Slovenija je kot prva država nečlanica nekdanjega Varšavskega pakta pristopila k programu Partnerstvo za mir 30. marca 1994 v Bruslju ter od tedaj dejavno sodeluje s svojim individualnim partnerskim programom.

Pomemben korak na evolutivni poti razvoja Nata je ustanovitev Evroatlantskega partnerskega sveta - EAPS maja 1997 v Sintri. Ustanovitev navedene institucije pomeni preseganje dosedanje dvojnosti NACC in PZM. V njegovem okviru se pogloblja in širi sodelovanje na področju multilateralnih in varnostno pomembnih razprav, krepi praktično sodelovanje, povečujeta preglednost in zaupanje. Razširjena dimenzija političnih konzultacij omogoča partnericam, da po svoji želji razvijajo individualne neposredne politične odnose ali v manjših skupinah z atlantskim zavezništvom.

Zadnji in najpomembnejši korak na razvojni poti Nata je zgodovinska odločitev madridskega vrha o sprejemu treh novih članic. Odločitev o širitvi je najpomembnejši vidik graditve nove vloge in položaja Nata. Vendar pa je novi Nato več kot samo širitev: pomeni tudi spremenjeno vojaško strukturo, nov strateški koncept in novo evropsko varnostno arhitekturo. Ne nazadnje pomeni tudi nov koncept odnosov med Natom in Rusijo ter Natom in Ukrajino.

S sprejetjem strateškega koncepta Nata "out-of-area operations" se je NATO prvič v svoji zgodovini pojavil zunaj svojih meja. Tako se Nato v obdobju od začetka spopadov v Bosni in Hercegovini ni samo notranje reorganiziral, ampak je tudi prilagajal svojo vlogo novonastalim mednarodnim razmeram in okoliščinam.

Tako je Nato odločilno prispeval, da je prišlo do pogajanj med sprtimi stranmi in premirja v Bosni in Hercegovini. Z intenzivnim delovanjem zračnih sil je mednarodni skupnosti s pomočjo Nata uspelo prekiniti do takrat stalno kršene dogovore o prekinitvah ognja. To je v kasnejši fazi tudi omogočilo podpis splošnega okvirnega mirovnega sporazuma za BiH v Daytonu decembra 1995.

Bosna in Hercegovina pa pomeni pomembno prelomnico tudi za Nato. Z uspešno izvedbo mandata enot SFOR je vprašanje BiH prenehalo biti tisto, ki je v preteklosti občasno razdvajalo tudi same zaveznike. Takšen razvoj je tudi omogočil jasn odgovor na vprašanje o tem, ali je Nato v sodobnem razvoju in po koncu hladne vojne sploh še potreben. Tako je bil konflikt v naši jugovzhodni soseščini tudi katalizator in pobudnik ter pospeševalec reform znotraj samega Nata ter prispeval k njihovi hitri in učinkoviti izvedbi.

3.2 Razvoj odnosov med Republiko Slovenijo in Natom

DATUM	DEJAVNOST	VSEBINA
1990-1993	Bruselj Vrsta začetnih stikov na parlamentarni in vladni ravni s Severnoatlantsko skupščino in organi Severnoatlantske zveze.	Začetek neformalnega sodelovanja RS z Natom
29.12.1993	Ljubljana Državni zbor RS sprejme Resolucijo o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti.	Prvi formalni dokument, ki na področju zunanje in obrambne politike formalizira približevanje Natu in odnosov z Zvezo.
30.3.1994	Bruselj Podpis Okvirnega dokumenta Partnerstva za mir.	Predsednik Vlade RS dr. Janez Drnovšek podpiše dokument o formalnem pristopu RS k Natovemu programu PzM .
18.7.1994	Ljubljana Vlada RS sprejme Predstavitveni dokument RS za Partnerstvo za mir.	RS Natu predstavi razloge za pristop k programu PzM, izvajanje ukrepov za njegovo uresničevanje ter predvidene dejavnosti na vojaškem in civilnem področju.
15. do 18. 11. 1994	Washington Slovenija sprejeta v status pridružene partnerice v okviru Severnoatlantske skupščine.	Začetek formalnega parlamentarnega sodelovanja in delovanja RS v okviru Severnoatlantske skupščine.
maj 1995	Bruselj Sprejetje prvega Individualnega partnerskega programa sodelovanja med Natom in RS. Opredelitev splošnih generalnih in specifičnih področij sodelovanja RS z Natom.	Poudarek na prilagajanju obrambnega sistema in vojaške strukture, izobraževanju, vajah, standardizaciji ter doseganju petih izhodišč iz Okvirnega dokumenta PzM na civilnem in vojaškem področju.
20.4.1995	Bruselj RS opravi usklajevanje PARP, Natovega programa za doseganje povezljivosti.	Formalni začetek prve faze izvajanja programa PARP, to je vzpostavitev nacionalnih zmogljivosti za sodelovanje pri skupnem urjenju, usposabljanju ter izvajanju človekoljubnih in mirovnihi dejavnosti v okviru PzM.
28.9.1995	Bruselj Predstavitev študije o širjenju zveze Nato.	NACC državam partnericvam predstavi študijo o širjenju. V dokumentu so pojasnjeni razlogi, temeljni cilji in načela, v skladu s katerimi se bo Nato širil.
oktober 1995	Ljubljana Delovna delegacija Nata (gospod A. Cragg) predstavi študijo o širjenju. Študija je bila predstavljena strokovni in politični javnosti.	Posebna predstavitev in pogovor tudi s člani Odbora DZ za obrambo.
1.11.1995	Bruselj NAC sprejme sklep o začetku individualnega dialoga s kandidatkami za članstvo v Natu.	RS skupaj z desetimi državami izrazi interes za začetek individualnega dialoga
22.12.1995	Ljubljana Ratifikacija sporazuma med članicami zveze Nato in državami, ki sodelujejo v PZM, glede	Sporazum in Dodatni protokol k sporazumu sta bila podpisana v Bruslju 19. 6.1995.

	statusa njihovih sil (SOFA).	
22.12.1995	Bruselj Slovenija se s podpisom tranzitnega sporazuma med Slovenijo in Natom vključi v izvajanje operacije Combined Endeavour	Sporazum ureja tranzit sil Natovih in vseh drugih sil v sestavi sil IFOR.
11.4.1996	Ljubljana Državni zbor RS sprejme sklep, da želi RS zagotoviti svoj temeljni varnostni interes v okviru sistema kolektivne obrambe, ki ga omogoča članstvo v Natu.	Državni zbor RS potrdi in ponovno izrazi interes RS za polnopravno članstvo v Natu.
17.4.1996	Bruselj Zaičetek individualnega dialoga z Natom o polnopravnem članstvu.	Delegacija MZZ in MORS predstavi poglede RS na širitev Nata ter pomen procesa za celotno evropsko varnost.
10.7.1996	Bruselj Drugi krog individualnega dialoga z Natom.	Predstavitev političnega in gospodarskega ustroja RS.
30.9.1996	Bruselj Tretji krog individualnega dialoga z Natom.	Slovenija predstavi varnostno-obrambno organiziranost.
17.4.1997	Ljubljana Državni zbor RS sprejme deklaracijo o vključevanju v Nato.	Deklaracija opredeljuje, da RS izpolnjuje vse pogoje za vključitev v Nato ter je sposobna in pripravljena kriti svoj del stroškov polnopravnega članstva v zvezi Nato.
22.4.1997	Bruselj Četrty krog individualnega dialoga z Natom.	Sestanek Severnoatlantskega sveta s predsednikom Vlade RS. Dr. Drnovšek predstavi potek dialoga ter prihodnje dejavnosti.
29.5.1997	Sintra Ustanovitev Evroatlantskega partnerskega sveta (EAPS), RS kot sodelujoča država PzM postane članica EAPS.	Oblikovanje novega kooperativnega mehanizma, ki je zasnovan na temeljih NACC in PzM. EAPS pomeni okvir za posvetovanja o političnih in varnostnih vprašanjih ter sodelovanje v vojaških dejavnostih na podlagi samodiferenciacije.
9.7.1997	Madrid Zasedanje predsednikov držav in vlad članic Nata in EAPS, sprejetje madridske deklaracije.	Povabilo Poljski, Madžarski in Češki, da začnejo pogajanja z Natom, širitev Nata opredeljena kot proces, dosežen sporazum z Rusko federacijo, oblikovanje okrepljenega PzM.
avgust 1997	Ljubljana Predsednik republike Milan Kučan podpiše ukaz o vzpostavitvi misije Republike Slovenije pri Natu.	Formalni začetek dela Misije Republike Slovenije pri Natu.
1.10.1997	Ljubljana Začetek dejavnega sodelovanja RS in	Slovenija postane 37.država, ki sodeluje v silah SFOR v Bosni in Hercegovini.

3.3 Parlamentarna dejavnost Republike Slovenije

Slovenski poslanci dejavno sodelujejo v več mednarodnih medparlamentarnih forumih, med katerimi je z vidika vključevanja v Nato eden najpomembnejših Severnoatlantska skupščina - NAA. Stalna delegacija Državnega zbora Republike Slovenije s statusom pridružene delegacije, to je status, ki omogoča razpravljanje ne pa tudi glasovanja, sodeluje na tem področju od pomladnega zasedanja NAA 1995. Slovenska parlamentarna delegacija sodeluje v okviru petih odborov in na plenarnih zasedanjih NAA.

Člani slovenske parlamentarne delegacije in tudi drugi poslanci se redno udeležujejo "Ross-Roth" seminarjev, ki potekajo vsako leto v okviru NAA in na katerih obravnavajo številna varnostna vprašanja, med drugim tudi tista, povezana s širitvijo Nata.

Slovenijo sta v obdobju lastne državnosti obiskali delegaciji dveh pododborov, nazadnje delegacija pododbora Političnega odbora NAA za vprašanja širitve Nata decembra 1997.

V skladu s sklepi in stališči Državnega zbora je slovenska pridružena delegacija v letu 1997 na predsednika NAA naslovila pismo s pobudo za organiziranje enega izmed prihodnjih zasedanj NAA v Sloveniji. Glede na obstoječi, že popolnjeni urnik zasedanj pride slovenska parlamentarna ponudba v poštev za obdobje po letu 2000.

Državni zbor je s svojima odboroma za mednarodne odnose in za obrambo vključen v individualni partnerski program Republike Slovenije za Nato predvsem za področja, kot so preglednost obrambnih politik, proračunov, demokratični civilni nadzor nad oboroženimi silami ipd.

Različnih specializiranih seminarjev zveze Nato se udeležujejo tudi druga parlamentarna telesa, kot na primer odbor za nadzor proračuna in javnih financ.

3.4 Posledice članstva

Najpomembnejše neposredne koristi članstva v Natu je mogoče strniti v naslednjih točkah:

- zagotovitev dolgoročnega stabilnega mednarodnega politično-varnostnega okolja, ki bo spodbujal vsestranski družbeni razvoj,
- večja stopnja nacionalne varnosti,
- soodgovornost in soodločanje o varnostnih vprašanjih in izzivih v Evropi kot tudi soodgovornost in soodločanje za razreševanje problemov na kriznih območjih v Evropi,
- krepitev ugleda in pogajalske moči Slovenije,
- utrditev statusa Slovenije kot nerizične države z nizko stopnjo poslovnega tveganja in rizičnega vlaganja.

Ob navedenih so tudi posredne koristi, ki zajemajo predvsem:

- vključenost v znanstvene, tehnološke in informacijske tokove najrazvitejših držav,
- gospodarsko sodelovanje z najrazvitejšimi državami tudi na vojaškem področju,
- dolgoročno znižanje potrebnih izdatkov za obrambo in dolgoročna pocenitev oziroma okrepitev konkurenčne sposobnosti slovenske vojaške industrije.

4. STRATEŠKO DELOVANJE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA VSTOP V NATO 1998- 1999

Vlada Republike Slovenije bo nadalje krepila dejavnosti na notranjepolitičnem, gospodarskem in zunanjepolitičnem področju v smeri izpolnjevanja temeljnih meril za države kandidatke za polnopravno članstvo v Natu:

- krepitev vzpostavljenega sistema politične demokracije. Slovenija bo zato krepila in poglobljala demokratične standarde ter nadaljevala s procesi lastninjenja in denacionalizacije;
- nadaljevanje procesov gospodarskih reform, predvsem prestrukturiranja lastništva gospodarstva v smeri krepitev tržnega gospodarstva ter liberaliziranje zunanjetrgovinskega režima (podrobneje je usklajevanje zakonov in predpisov z EU opredeljeno v Strategiji Republike Slovenije za vključevanje v Evropsko unijo);
- ohranjanje visoke stopnje varovanja človekovih pravic in v tem okviru tudi ustavno določene zaščite narodnih skupnosti;
- krepitev demokratičnega civilnega nadzora nad oboroženimi silami (nadaljevanje procesov reform, priprava in noveliranje zakonodaje, dosledno izvajanje obstoječih ustavnih in zakonskih določbe o demokratičnem civilnem nadzoru, priprava novele zakona o obrambi in priprava novele zakona o slovenski obveščevalno varnostni agenciji.);
- krepitev dobrega sosedskega sodelovanja ter prednostno reševanje odprtih vprašanj s sosednjimi državami.

4.1 Zunanjepolitično delovanje

- vodenje zunanjepolitičnega dialoga, izmenjava stališč in informacij s Poljsko, Češko in Madžarsko o njihovem vključevanju v Nato;
- nadaljevanje individualnega dialoga z Natom na ravni zunanjega in obrambnega ministra Republike Slovenije ter na izvedenski ravni s Severnoatlantskim svetom Nata v Bruslju;
- dopolnjevanje državnih stališč do vprašanj, o katerih bo potekala razprava v okviru dialoga;
- izdelava in predložitev podatkov in slovenskih pogledov v zvezi z dialogom v letih 1998 in 1999;
- predložitev podrobnih podatkov, mnenj, stališč in dejavnosti, ki bodo krepili verodostojnost kandidature Republike Slovenije za članstvo;
- izvajanje dialoga in posvetovanj s članicami Nata;
- vodenje individualne kampanje za odločitev Nata o nadaljnji širitvi in povabilu Sloveniji;
- poglobitev sodelovanja v okviru Partnerstva za mir;
- aktivno delovanje v okviru EAPS;
- ugotavljanje, analiziranje, izpolnjevanje obveznosti, ki izhajajo iz načrtovanih in sprejetih obveznosti, kot tudi obveznosti, ki izhajajo iz prihodnjega članstva;
- prilagajanje slovenske zakonodaje standardom EU in Nata;
- intenzivno spremljanje varnostno-političnih razmer v Jugovzhodni Evropi;
- vključevanje v pobude za krepitev stabilnosti in zaupanja v Jugovzhodni Evropi ter dajanje pobud za tovrstne mednarodne dejavnosti;
- oblikovanje enot za mednarodno sodelovanje za potrebe tristranskega oziroma večstranskega sodelovanja;
- sodelovanje v morebitnih operacijah za podporo miru ("Peace support operations") v Evropi;
- kandidatura Republike Slovenije za zasedanje Severnoatlantske skupščine v Sloveniji po letu 2000.

4.2 Delovanje znotraj državnih institucij

- ukrepi na področju civilno-vojaških razmerij s poudarkom na demokratičnem nadzoru nad oboroženimi silami;
- ukrepi na področju zakonodajne oblasti; sprejemanje zakonodaje, ki ureja vrsto, obseg in organizacijo obrambe; sprejemanje strateških in doktrinarnih dokumentov na področju obrambe;
- ukrepi na področju izvršilne oblasti; priprava potrebnih zakonov;
- ukrepi na področju pravosodne oblasti;
- ukrepi na področju obrambne politike (financiranje in preglednost porabe finančnih sredstev, preglednost oblikovanja in porabe proračunskih sredstev ter javnost naročil in nabav opreme in oborožitve; redno poročanje delovnim telesom Državnega zbora.

4.3 Slovenska vojska

- za preoblikovanje, reorganizacijo, posodabljanje in povečanje deleža stalne sestave Slovenske vojske je treba do marca 1998 izdelati predlog obsega in strukture Slovenske vojske ter splošni, dolgoročni program razvoja in opremljanja Slovenske vojske. Nosilec je Generalštab Slovenske vojske;
- do aprila 1998 se izvede preoblikovanje Generalštaba Slovenske vojske. Nosilec je Generalštab Slovenske vojske;
- do maja 1998 se pripravi dolgoročni program preoblikovanja Slovenske vojske. Nosilec je Generalštab Slovenske vojske;
- do decembra 1998 se izdela Doktrina vojaške obrambe. Nosilec je GŠ SV;
- oblikovanje 10. bataljona za mednarodno sodelovanje, ki bo na razpolago za urjenje, vaje in mednarodno sodelovanje v okviru PZM, na področju PSO, operacij iskanja in reševanja (SAR) in človekoljubnih operacij. Rok je december 1999;
- sodelovanje Slovenske vojske v PSO, SAR in človekoljubnih operacijah v okviru OZN, Nato, EU, ZEU in OVSE ter na osnovi drugih morebitnih pobud.

4.4 Doseganje povezljivosti Slovenske vojske

- PARP (Planning and Review Process): aktivno izvajanje drugega kroga procesa načrtovanja in ocenjevanja (PARP) in uresničevanje 27 sprejetih ciljev povezljivosti (IOs - Interoperability objectives);
- IPP (Individualni partnerski program): izvajanje IPP 1998-2000 s ciljem uresnitve ciljev povezljivosti, določenih v PARP.

4.5 Gospodarski vidiki včlanitve v Nato in razvoj obrambnega industrijskega sodelovanja z državami članicami Nata

- prilagoditev temeljev za obrambne raziskave in razvoj namenske industrije ter sistema nabav na podalgi standardov Nata;
- razvoj znanstvenega sodelovanja z Natom, še posebno pri delu gospodarskega in znanstvenega odbora ter konferenci nacionalnih direktorjev za oborožitev;
- izdelava študije povezljivosti sredstev za doseg skladnosti in komplementarnosti državnih organov za posodobitev infrastrukture, zvez in informacijskih sistemov v skladu z uresničevanjem standardov in zahtev Nata;
- izdelava koncepta povezave in sodelovanja tehnoloških sistemov v okviru Nata oziroma njegovih članic ter poglobitev sodelovanja v znanstvenih programih Nata;

- izdelava koncepta dejavnosti na področju varstva in zaščite okolja skladno s standardi Nata;
- najkasneje do leta 2008 zagotovitev rezerv naftnih derivatov v obsegu, ki bo v skladu s standardi Nata zadoščal za 120-dnevno porabo v državi.

4.6 Dejavnosti na področju obveščanja

- izvajanje celovitega obveščanja o Natu ter o dejavnostih pri vključevanju RS v Nato;
- priprava programa predstavitve varnostne in obrambne politike RS ter Slovenske vojske;
- prevajanje in objavljanje Natovih dokumentov;
- priprava in izvajanje programa posebnega obveščanja in izobraževanja o Natu za častnike Slovenske vojske;
- sodelovanje z nevladnimi organizacijami in združenji, ki sodelujejo z Natom.
- do konca februarja 1999 objava Bele knjige o varnostni in obrambni politiki RS. Nosilci: vse uprave Ministrstva za obrambo in GŠ SV, koordinator je Center za strateške študije.

4.7 Organizacija na vladni ravni

- ustanovitev misije Republike Slovenije pri zvezi Nato v Bruslju (v prvi polovici leta 1998) in misije v vojaškem štabu v Monsu;
- kadrovska okrepitev ključnih delov vladnih resorjev predvsem v MZZ in MORS, ki so nosilci tovrstnih dejavnosti, z ustreznimi organizacijskimi prilagoditvami in notranjimi kadrovskimi krepitevami oziroma prerazporeditvami;
- organizacijska in programska dopolnitev medresorske delovne skupine Vlade RS za Nato.

4.8 Finančni in drugi viri

- izdelatva celostne študije finančnih posledic vključitve v Nato z vidika vseh neposrednih in posrednih stroškov, še posebno pa glede doseganja povezljivosti SV in prevzemanja potrebnih standardov in postopkov. Rok december 1998;
- zagotavljanje preglednosti proračuna Republike Slovenije;
- zagotavljanje postopnega povečevanja izdatkov za obrambne namene na raven 2,3 % BDP do leta 2003 (od novosprejetih držav v Nato, Češke, Madžarske, Poljske, se zahteva povečevanje obrambnih izdatkov po stopnji rasti 0,1 % na leto do dosežene ravni 2,5 % DBP);
- priprava financiranja naslednjega ciklusa temeljnih razvojnih programov.

